

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 28.—
za en mesec . . . " 2.—20
za Nemčijo olojetno . . . " 29.—
za ostalo inozemstvo . . . " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . " 2.—
V upravljanje mesečno . . . " 1.—80

Sobotna izdaja:

za celo leto K 7.—
za Nemčijo olojetno . . . " 9.—
za ostalo inozemstvo . . . " 12.—

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna petivrstna (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)

za enkrat po 3 v
za dva in večkrat . . . 25.,
pri večjih naročilih primeren
popust po dogovoru.

Poslano:

Enostolpna petivrstna po 60 vin.

Izhaja vsak dan, izvenoma nedelje in praznike, ob 5. uri pop.

Redna letna priloga vzni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun poštne uranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511, bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Cesar Karl svojim narodom.

Manifest novega cesarja.

Mojim narodom!

Globoko ganjen in pretresen stojim Jaz in Moja hiša, stoje Moji zvesti narodi ob mrtvaškem odru plemenitega vladarja, čegar rokam je bila skoraj sedem desetletij izročena usoda monarhije.

Po milosti Vsemogočnega, ki Ga je v zgodnjih mladeniških letih poklicala na prestol, Mu je bila dana tudi moč, da je do visoke sive starosti živel le dolžnostim, katere Mu je predpisovala Njegova visoka vladarska služba in vroča ljubezen do Njegovih narodov; v tem Ga ni moglo zbežati ne streti tudi najtežje človeško gorje.

Njegova modrost, izprevidnost in očetovska skrb so ustvarile trajne temelje za mirno skupno življenje in svobodni razvoj in privedle Avstroogrsko skozi težke zmešnjave in nevarnosti skozi slabe in dobre dneve tekom dolge in blagoslovljene dobe miru na višini moči, na kateri danes skupaj s svojimi zvestimi zavezniki kljubuje v boju proti sovražnikom krogi in krog.

Njegovo delo velja nadaljevati in dovršiti.

V viharnem času zasedam častitljivi prestol Mojih prednikov, katerega mi zapuščajo Moj presvitli stric v nezmanjšanem sijaju.

Ni še dosežen cilj; blodnja naših sovražnikov, ki menijo, da bodo mogli z neprestanimi navalami premagati, da razbiti Mojo monarhijo in njene zaveznike, še ni strta.

Vem, da sem eno z Mojimi narodi v neupogljivem sklepu, vovejati boj, dokler ni dosežen mir, ki zavaruje obstoj Moje monarhije in zjamči trdne temelje za njen nemoten razvoj.

V ponosnem zaupanju se zanašam na to, da bo Moja junaška oborožena moč, oprta na požrtvovalno domovinsko ljubezen Mojih narodov in v zvestem sobojenstvu z zavezniškimi vojskami z milostno božjo pomočjo tudi v bodoče odbijala vse napade sovražnikov in privedla vojno do zmagovitega završetka.

Ravno tako neomajno je Moje zaupanje, da izide Moja monarhija, katere stališče kot velesila korenini v oddavna pismeno zjamčenosti, v sili in nevarnosti nanovo zapečateni nerazrušljivi zgodovinski skupnosti obeh njenih držav, na znotraj in zunanaj utrjena in okrepljena; da bodo Moji narodi, katere danes prevzema misel nerazdružnosti in globoke domovinske ljubezni in jih združuje v požrtvovalni odločnosti v obrambi proti zunanjim sovražnikom, sodelovati tudi na delu mirnega prenavljanja in pomlajanja, da privedemo obe državi monarhije s priklopljenima deželama Bosno in Hercegovino v dobo procvita, prospeha in okrepitve.

Proseč iz nebes milosti in blagoslova Za-se, za Mojo hišo in Moje ljubljene narode, obečam pred Vsemogočnim, da bom dobro, katero so Mi zapustili Moji predniki, zvesto upravljal.

Storiti hočem vse, da v najkrajšem času preženem grozote in žrtve vojne in znova pridobim Mojim narodom težko pogrešane blagodari, kakor hitro bo dovolila čast našega vojnega življenjski pogoji

Mojih držav in njihovih zvestih zaveznikov trma naših sovražnikov.

Mojim narodom hočem biti pravičen in ljubezniv knez. Spoštovati hočem njihove ustavne svoboščine in druge pravice in skrbno varovati enakopravnost za vse. Ne prestando si bom prizadeval, pospeševati npravi in duševni blagor Mojih narodov, ščititi svobodo in red v Mojih državah in zavarovati vsem pridobitno delavnim članom družbe sadove poštenega dela.

strij narodov, pod vladanjem novega vladarja slavne habsburške dinastije Karola I. Mogočen odmev bodo našle te monarhove besede v srcih že od pamtveka habsburški dinastiji tradicionalno vdanega slovenskega naroda. Zaupamo v novo življenjsko moč Avstrije narodov, zgrajene na podlagi pravičnosti in enakopravnosti, trdno in globoko vero imamo v te velike cesarske besede mladega velikega monarha. V težkih časih je sprejel odgovornosti polno krono na svoje mlade rame. Toda v ljubezni in vdanosti narodov Avstrije bo našel pomoč

ski narod pozdravlja vladarja habsburške dinastije, s katerim ga je združila zgodovina!

Pozdravljen novi veliki vladar nove, mogočne Avstrije. Pozdravljen cesar Karol I.

Cesar Karol I. prevzel vlado.

Dunaj, 22. nov. (K. u.) Posebna izdaja »Wiener Zeitung« objavlja sledeče cesarjevo lastnoročno pismo:

Ljubi dr. pl. Koerber!

Danes sem prevzel vlado in potrjujem Vas in ostale člane avstrijskega ministrstva na svojih mestih.

Dunaj, 21. novembra 1916.

Karl, m. p.

Koerber m. p.

Lastnoročna pisma cesarja Karla.

Budimpešta, 22. nov. Posebna izdaja uradnega lista objavlja:

Njegovo c. in kr. Apostolsko Veličanstvo je izdal najmilostnejše sledeče Najvišje lastnoročno pismo:

Ljubi grof Tisza!

Danes sem prevzel vlado. Potrjujem Vas in ostale člane ogrskega ministrstva na svojih mestih. Obenem Vam naročam, da razglasite priloženi oklic Mojim narodom.

Dunaj, 21. novembra 1916.

Karol m. p.

Tisza m. p.

Dunaj, 23. novembra. »Wieneru Ztg.« Njegovo c. in kr. Apostolsko Veličanstvo je izdal sledeča Najvišja lastnoročna pisma:

Ljubi baron Burian-

Danes sem prevzel vlado in Vas potrjujem na Vašem mestu kot minister Moje hiše in zunanjih stvari.

Dunaj, 21. novembra 1916.

Karol m. p.

Tisza m. p.

Ljubi baron Burian!

Danes sem prevzel vlado in Vas potrjujem na Vašem mestu kot začasnega voditelja Mojega skupnega finančnega ministrstva kakor tudi glede na osrednje vrhovno osrednje vodstvo zadev Bosne in Hercegovine.

Naročam Vam istočasno, da razglasite priloženi oklic Mojim narodom.

Dunaj, 21. novembra 1916.

Karol m. p.

Burian m. p.

Ljubi generalni polkovnik baron plem. Krobatin!

Danes sem prevzel vlado in Vas potrjujem na Vašem mestu kot vojnega ministra.

Dunaj, 21. novembra 1916.

Karol m. p.

Burian m. p.

Cesarjeva prisega ustavi.

Dunaj, 22. novembra. Novi cesar je sprejel danes dopoldne v Schönbrunn min. preds. dr. Körberja. Politični krogi trde, da je šlo za državnopravna vprašanja, ki so v zvezi z izpremembo prestola. Predvsem gre za člen 8. ustave iz l. 1867, ki določa glede na izvajanje vladne moči: Kadar cesar nastopi vlado, priseže v navzočnosti obeh zbornic državnega zbora, da se bo držal neomajljivo državnega osnovnega zakona kraljevin in dežela zastopanih v

Novi naš cesar Karol in cesarica Cita.

Kot dragoceno dedščino Mojih prednikov prevzemam udanost in iskreno zaupanje, ki oklepa ljudstvo in krono. Ta zapuščina naj Mi da moč, da bom kos dolžnostim Moje visoke in težke vladarske službe.

Proniknjen vere na neuničljivo življenjsko moč Avstroogrške, oduševljen po iskreni ljubezni do Mojih narodov, hočem posvetiti tej visoki nalogi Svoje življenje in vso Svojo moč.

Koerber, m. p.

Karl m. p.

Novi monarh velike Avstrije narodov je prvič spregovoril svojim narodom. Mojim narodom hočem biti pravičen in ljubezniv vladar. Upoštevat hočem njihove ustavne svoboščine in druge pravice in skrbno varovati enakopravnost za vse. Proniknjen vere na neuničljivo življenjsko moč Avstrije, oduševljen po srčni ljubezni do Mojih narodov, hočem posvetiti tej visoki nalogi Svoje življenje in vso Svojo moč.

Na tem temelju je zgrajen cel manifest novega vladarja, iz njega diha velika življenjska moč nove, velike, svobodne Av-

za izpolnitev svoje težke velike naloge. Avstrija narodov mora živeti in sicer resnično živeti na zdravem, globoko zastavljenem temelju predpogojev zdravega življenja.

Mladi vladar računa, da ga bo spremljala v vojni dokazana požrtvovalnost njegovih narodov. Ne bo se motil. Eno hoče biti s svojimi narodi — vsi narodi naj bodo pod njegovim žezlom eno!

Manifest novega cesarja je manifest častnega miru. Jasno pove našim sovražnikom, da brani samo ono, kar mu je zapustil njegov veliki stric. V tej pravični obrambi ima za seboj vse avstrijske narode — ki hočejo v tem boju samo eno: ohraniti Avstrijo, svojo ljubo domovino. Sovražniki naj bi ob teh besedah razumeli, da te odločnosti vseh avstrijskih narodov, ki hočejo Avstrijo, da te Avstrije narodov ne bodo nikoli premagali!

V veliko zgodovinsko poslanstvo nove, svobodne, velike, narodom pravične Avstrije narodov, v zgodovinsko poslanstvo habsburške dinastije, cesarja Karola I. zaupa in trdno veruje cesarju in dinastiji vdan slovenski narod. Slovenski narod se klanja svojemu novemu vladarju. Sloven-

državnem zboru in da bo vladal sporazumno z njimi in po splošnih postavah.

Prva vladarska dejanja cesarja Karla.

Dunaj, 22. novembra. Cesar Karl je že nekaj ur po smrti cesarja Franca Jožefa prišel vladati: Prvi njegov vladarski čin je bil, da je poklical zunanjo ministra Buriana še ponoči k sebi v Schönbrunn. Okolu pol 12. ponoči je bil Burian v zunanjem ministertvu telefonično obveščen, da ga je cesar Karl pozval nujno k sebi. Burian se je peljal opolnoči v spremstvu legacijskega tajnika barona Hoyosa v Schönbrunn, kjer ga je cesar takoj sprejel. Cesar je Burianu izjavil, da mu popolnoma zaupa in želi, naj vodi v sedanjih razmerah še naprej zunanje posle.

Dunaj, 22. novembra. Cesar Karl je že prevzel vladarske posle. Dopoldne je že sprejel poročevalce hišne, dvorne in državne službe in visoke generale, ki jih je prej sprejemal cesar Franc Jožef. Zunanji minister baron Burian je popoldne dlje časa poročal cesarju. Oklic o prevzetju prestola narodom se je neposredno po smrti cesarja Franca Jožefa izdelal.

Kako je prevzel cesar Karol cesarstvo.

Dunaj, 22. nov. V mali dvorani Schönbrunn so se zbrali ponoči dvorni in državni dostojanstveniki, dalje vojaški činitelji in dunajski mestni poveljnik. V polkrogu so se zbrali pred prestolonaslednikom. Ravnatelj kabinetne pisarne je izročil prestolonasledniku prej tajni ključ; za prestolonaslednikom je stal njegov vrhovni dvorni mojster, grof Berchtold. Zunanji minister baron Burian je nagovoril prestolonaslednika in mu napovedal, da je vladar umrl; izrazil mu je svoje globoko obžalovanje in najudanejšje spoštovanje dvornih in državnih dostojanstvenikov. Prestolonaslednik je odgovoril nekaj besedi. Nato je baron Burian zopet nastopil. Trikrat se je poklonil prestolonasledniku in ga vprašal, če je voljan, da sprejme prestol, ker je edini upravičeni dedič. Globoko ginjen je tiho prestolonaslednik odgovoril, da ker je od poklica Previdnost njegovega ljubljene strica, je sklenil, da prevzame in nastopi dedščino. Nastopil je zopet zunanji minister in prosil potrebnih navodil. Prestolonaslednik je stopil k državnim dostojanstvenikom, jim zagotovil svojo milost in izjavil, da jih odveže nove prisege. Nato so se izdelala obvestila ptujim dvorom. Poročajo, da se bo cesar jutri preselil na dvor.

Člani cesarske hiše se poklanjajo cesarju Karolu in cesarici Citi.

Dunaj, 22. novembra. Danes dopoldne je nastopila pred vratmi grada Schönbrunn straža dveh mož. Po deseti uri so došli člani vladarske hiše, da se poklonijo novemu cesarju in novi cesarici. Ob 11. uri so se vsi zbrali. Najvišji ceremonijski mojster je trikrat udaril s palico, nakar sta prišla cesar in cesarica, ki sta sedela pripravljena tronska sedeža ob steni Bele dvorane. Nato so se poklonili navzoči cesarju in cesarici in izražali sožalje vsled smrti rajnega cesarja.

Po poklonitvi je bila v schönbrunski kapeli črna sv. maša za rajnega cesarja, pri kateri so bili vsi člani cesarske hiše navzoči.

Cesar Karel zaslišaval ministre.

Dunaj, 22. novembra. Danes dopoldne je novi cesar zaslišal v Schönbrunnu min. predsednika Körberja. Razpravljalo se je o državnopravnih vprašanjih, ki so v zvezi z izprijembo prestolonasledstva.

Dunaj, 22. novembra. Min. predsednika grofa Tisza je sprejel cesar Karel ob 11. uri v avdienci. Grof Tisza se je podal nato v vojaško pisarno, kjer je dolgo časa delal z načelnikom ogrskega oddelka. Popoldne je obiskal Tisza Körberja, nato se je vrnil v ogrsko ministertvo, kjer je sprejel barona Buriana.

Zapisrega vojakov.

Dunaj, 22. novembra. Jutri zjutraj ob 10. uri bodo v vojnem ministertvu zapriseženi ministertvu prideleni častniki. Jutri in pojutrišnjem bodo zaprisegli čete. Vojake dunajske posadke bodo zaprisegli v njih bivališčih; ranjence bodo zaprisegli ali na dvoriščih ali pa v sobah bolnišnic.

Sklicanje državnega zbora.

Dunaj, 22. novembra. Predsednik poslaniške zbornice dr. Sylvester je odpotoval danes iz Solnograda na Dunaj. Trdi se, da bo prišel predsednik takoj priprave na sklicanje državnega zbora k žalobni izjavi. Danes popoldne je to vprašanje obravnaval ministrski svet.

Ogrska poslaniška zbornica

bo zborovala najbrže v petek ali v soboto. Grof Albert Apponyi je izjavil, naj bi državni zbor ostal permanenten, dokler ne bo novi kralj kronan, kar pa ne pomenja, da bi morale biti seje trajne.

Vlade ostanejo.

Dunaj, 22. nov. Skupno ministertvo in avstrijsko kakor tudi ogrsko ministertvo bodo najbrže odstopili jutri. Gre pa le za obliko; politični krogi ne dvomijo, da bo cesar zopet potrdil vsa ministertva.

Ogri za takojšnje kronanje novega vladarja.

Grof Albert Apponyi je rekel: Rajni kralj je bil prevelika oseba, da bi našo pietetu nasproti njemu rešili z nekaterimi banalnostmi. Glede na bodočnost je rekel, da se mora novi kralj takoj kronati, če se tudi gotove zunanjo-sti omeje, ker Ogrska mora imeti kronanega kralja.

Grof Tisza pri cesarju.

Budimpešta, 22. novembra. (Kor. ur.) Ogrski korespondenčni urad poroča z Dunaja: Nj. Veličanstvo je danes dopoldne ob 10. uri sprejelo ministrskega predsednika grofa Tisza v zasebni avdienci.

Cesarica Cita proučavala vprašanja o prehrani prebivalstva.

Dunaj, 22. novembra. Cesarica Cita se je zadnji teden zelo zanimala za vprašanja prehrane. Predavali so ji strokovnjaki. Nameravala je prevzeti vodstvo organizacije, ki bi skrbela, da se olajša dobava živil.

Kranjska dežela ob smrti cesarja Frančiška Jožefa I. in ob nastopu vlade novega cesarja Karola I.

Deželni glavar dr. Ivan Šusteršič je imenom dežele Kranjske poslal na Dunaj naslednji brzojavki:

Kabinetna pisarna

Dunaj.

Globoko pretresen po smrti Nj. Veličanstva našega vroče ljubljene in otroško častnega deželnega očeta Franca Josipa, ki je vodil skozi skoraj sedem desetletij z modro roko in očetovsko ljubeznijo usodo cesarstva, daje kranjski deželni odbor najspoštlivejši izraz najgloblji in najsrečnejši žalosti kranjske dežele.

Kranjski deželni odbor

Šusteršič,

deželni glavar.

Nj. ces. in kr. apostolskemu Veličanstvu cesarju

Dunaj.

Sredi najgloblje žalosti ob odhodu Nj. Veličanstva, vročeljubljenega in otroško častnega cesarja Franca Josipa slavnega spomina, se obračajo oči zvestih narodov cesarstva na Vaše Veličanstvo. Najvišjektero je po milosti Božji poklicano sedaj voditi usodo starodavnega cesarstva in ljubljene domovine.

Kranjski deželni odbor, kot ustavni zastopnik dežele, hiti v imenu kranjske vojvodine v najgloblji prespoštljivosti pozdravljati Vaše ces. in kr. apostolsko Veličanstvo kot Najvišjega deželnega gospoda in polagati prisego nezlomljive zvestobe in udanosti dežele na stopnice Najvišjega prestola.

V vseh viharjih preskušena, na brezštevilnih bojnih poljih cesarstva s potoki krvi zapečaten in v srcih deželanov nerazdorno ukoreninjena zvesta udanost kranjske dežele, bodi Vašemu Veličanstvu eno jamstev za srečno vladarstvo, ktero naj Božja previdnost nakloni Vašemu Veličanstvu in Najvišje-Njega narodom.

Bog živi, Bog ohrani in blagoslovi Vaše Veličanstvo!

V najgloblji velespoštljivosti

kranjski deželni odbor

Šusteršič,

deželni glavar.

Novi avstrijski cesar Karol I.

Otročja leta.

Novi avstrijski cesar Karel je bil rojen 17. avgusta 1887. in je mladi cesar, v katerega stavi Avstrija svoje nove upe, sedaj v 30. letu starosti. Njegov oče, nadvojvoda Oton, brat pokojnega prestolonaslednika Franca Ferdinanda, je bil najpopularnejši človek svojega časa. Nadvojvoda Karel Franc Jožef se ni bil tri leta star, ko so se stavili nanj že vsakovrstni upi in so v njem videli bodočega cesarja. L. 1889. je namreč umrl prestolonaslednik Rudolf in od tega trenutka je bilo vprašanje prestolonasledstva na dnevnem redu. Nadvojvoda Franc Ferdinand je bil takrat še ne-

oženjen, in ker svet takrat še ni poznal princa, ki se je zgolj bavil z raznimi študiji, je sodil, da se bo odpovedal prestolonasledstvu na korist svojemu malemu nečaku Karolu Francu Jožefu. Ko je pozneje Franc Ferdinand obolev in je šel iskat zdravja izven Avstrije ter je pri tej priliki celo svoja vojaška mesta opustil, je bil svet prepričan, da bo sivemu vladarju Francu Jožefu sledil na prestolu mladoletni nečak Karel Franc Jožef. To so bile seveda le vesti. Vsekakor je pa bil nadvojvoda Karel Franc Jožef določen za bodočega prestolonaslednika, ko se je nadvojvoda Franc Ferdinand poročil z grofico Zofijo Chotek.

Življenje mladega nadvojvode je seveda vzbujalo vsled tega v vseh krogih zanimanje. Ze kot otrok se je moral učiti raznih jezikov avstrijskih narodov. Večji del svoje mladosti je preživel ob strani svoje matere, nadvojvodinje Marije Jožefe, ki je prišla na Dunaj 17 let stara s saškega dvora. Vzgoja, ki jo je nudila Marija Jožefa svojim sinovoma Karlu in Maksu, je bila zelo skrbna, pred vsem pa je skušala vcepiti v mlada srca verski duh, ki je prevejal tudi njo.

Vojaška leta.

Za nadvojvodinjo Marijo Jožefo in nadvojvodo Karla Franca Jožefa je prišel jeseni leta 1905. dan ločitve. Uvrščen je bil kot poročnik k 7. dragonskemu polku, ki je imel garnizijo v Brandysu na Češkem, kamor je moral oditi. To so bili za ljubečo mater težki trenutki. Sin ji je moral obljubiti, da jo bo pogosto obiskal, kolikor mu bo dopuščala vojaška služba. Mladi nadvojvoda se je moral poleg vojaških spretosti učiti tudi drugih znanosti, kajti bil je določen za cesarja. Profesor Braff, poznejši poljedelski minister, ga je poučeval v narodnem gospodarstvu, finančni znanosti in trgovinski politiki, profesor Ott v kanoničnem in cerkvenem pravu, profesor Albrich in profesor Pfaff pa sta ga uvajala v juridične znanosti. Vsi učitelji so dali mlademu nadvojvodu izpričevalo, da je nadarjen in priden učenec.

Leta 1906. je postal nadvojvoda Karel Franc Jožef nadporočnik, 1909. ritmojster, 1912. major, 26. aprila 1914. podpolkovnik. Po tragični smrti prestolonasledn. Franca Ferdinanda ga je cesar imenoval za polkovnika in linijskega ladijskega kapitana. Julija 1915 je bil povišan za generalnega majorja in konteradmirala, letos marca meseca za podmaršala in vice-admirala.

Ob izbruhu svetovne vojske

je cesar pridobil nadvojvoda vrhovnemu armadnemu poveljstvu. Letos spomladi je šel na italijansko bojišče, kjer je prevzel poveljstvo vojne skupine, ki je udarila iz Tirolske na Italijanske. Ko se je vsled ruske poletne ofenzive morala ustaviti ofenziva proti Italiji, je nadvojvoda odložil poveljstvo. Avgusta meseca pa je prevzel poveljstvo nad velikim delom bojne črte proti Rusom, in po nastopu Rumunije tudi poveljstvo proti temu novemu sovražniku. Bil je povišan za generala konjenice in admiral, ta mesec ga je pa rajni cesar imenoval za generalnega polkovnika in velikega admirala.

Cesarica Cita.

Dne 21. oktobra 1911. se je nadvojvoda Karol Franc Jožef poročil s princezino Cito Parmsko-Bourbonsko, katere polno ime se glasi: Cita Marija Milosti Adelgunda Mihaela Rafaela Gabriela Jožefina Antonija, Lujiza, Agneza. Rojena je bila 9. maja 1892 v vili Pianore ter je potomka razlaščenega parmskega rodu. Vsled vojne leta 1859. je bila rodovina prisiljena, zapustiti vojvodino Parmo, ki se je leta 1860. združila z državami sardinskega kralja Viktorja Emanuela II. Vojvodinja regentinja je tedaj v imenu svojega sina Roberta protestirala proti tej združitvi. Iz zakona tega vojvode Roberta z vojvodinjo Marijo Antonijo, rojeno infantinjo portugalsko, je bila rojena princezinja Cita.

Cita ima mnogo bratov in sester. Iz prvega zakona vojvode Roberta s princezino Marijo Pijo bourbonsko-sicilsko je osem otrok, med njimi sedaj vladajoči vojvoda Henrik in princ. Elija, ki je poročen s hčerjo nadvojvode Friderika, nadvojvodinjo Marijo Ano. Iz drugega zakona je dvanajst otrok, med katerimi je cesarica Cita peta. Njen oče vojvoda Robert je umrl leta 1907.

Kmalu potem, ko je dovršila deseto leto, so poslali princezino Cito v zavod salezijank v Zangbergu na Zgornjem Bavarskem, kjer je uživala pouk in vzgojo tudi hči vojvode Karla Theodorja, sedanja belgijska kraljica, potem bavarska princezinja Rupert in mnogo mladih avstrijskih plemkinj. Jeseni leta 1903. je princezinja Cita zapustila Zangberg in šla nekaj mesecev kasneje za nekaj časa k benediktinkam v opatiji sv. Cecilije v Rydn na otoku Wight.

Nadvojvoda Karl Jožef je spoznal svojo nevesto leta 1909. o priliki obiska pri nadvojvodinji Mariji Annunziati, njeni teti, ki se je tedaj zdravila v Francovih varih.

Dne 14. junija 1911 se je v Villa reale delle Pianore vršila zaroka in že 21. oktobra leta 1911. je bila poroka v gradu Schwarza, prestolici parmske vojvodske hiše, ob številni udeležbi zunanjih vladarjev in knežjih osebnosti. Navzoča sta bila pri poroki razen cesarja Franca Jožefa med drugimi tudi kralj saški in nadvojvoda Franc Ferdinand. Poročal je monsignore Bisletti, papežev majordomus, ki je takoj nato postal kardinal.

Cesar je za mlada zakonca priredil grad Hetzendorf. Iz tega zakona so bili doslej rojeni: Nadvojvoda Franc Jožef Oto, sedanji prestolonaslednik, rojen v vili Waltholz pri Reichenau dne 20. novembra 1912; nadvojvodinja Adelajda, rojena v Hetzendorfu 3. januarja 1914; nadvojvoda Robert Karl Ludvik, rojen v Schönbrunnu 8. februarja 1915 in nadvojvoda Feliks Friderik Avgust Marija, rojen v Schönbrunnu dne 31. maja 1916.

S soprogo Karla Franca Jožefa smo dobili avstro-ogrski narodi zopet svojo cesarico in kraljico, katero mesto je bilo izza smrti cesarice Elizabete osirotelo.

Sožalna seja ljubljanskega občinskega sveta.

Danes ob 11. uri dopoldne so se zbrali ljubljanski občinski svetniki v žalnih oblekah polnoštevilno v mestni dvorani. V dvorani je bil cesarjev kip v črnih draperijah odet s cipresami in lovrom.

Zupan dr. Ivan Tavčar je govoril:

Slavni mestni sveti!

Danes smo se zbrali, da izrazimo najgloblje žalost, ki nas pretresa ob smrti presvitega cesarja Frana Josipa I. Skoraj 70 let je držal v rokah žezlo cesarske oblasti, a ves čas bil je nam mil gospod in milostljiv zapovednik. Zatorej plakamo in zdihujemo danes, ko je moral podvreči se smrti tisti, brez katerega si Avstrije niti misliti nismo mogli!

Oseba pokojnega Veličanstva stoji pred našim duhom že danes v tistem obrisu, kakor jo bo svetovna zgodovina zarisala na svitile svoje liste. Fran Josip I. se v historični luči ne more dosti spremeniti in tudi bodočnost bo o njem tako sodila, kakor sodi sedanjost. Zategadelj ni moja naloga, Vam s tega mesta opisavati življenja našega preminulega monarha, ker je to življenje odprta knjiga, ki obsega svedočbe o tem, kako je visokega pokojnega gospoda v njegovem dolgem vladanju navdajala ljubezen in dobrotljivost do podanih in udanih mu narodov in kako ga je predvsem navdajal visoki čut vladarske odgovornosti.

Ko danes točimo solze ob smrti Frana Josipa I., pretresa nas predvsem zavest, da je bilo njegovo življenje odano s tragičnim svitom in da je moral, sedeč na zlatem prestolu, prenašati gorje, kakor ga usoda navadno ne dodeli niti najrevnejšemu človeku. In to trpljenje ga še bolj združuje z našimi srci.

V cvetoči mladosti pokosila mu je smrt sina-prestolonaslednika in ljubljeno soprogo usmrtila mu je morilecova roka. Ravnotako mu je morilec ugrabil drugega prestolonaslednika. Gotovo je tudi tragično, da je moral zatisniti svoje oči v dobi, ko grme ob mejah naše starodavne države topovi in ko se krivični sovražniki trudijo pohoditi in potepati vse tisto, kar nam je najdražje. Če presviti cesar ni doživel zmage, mi ki smo ostali za njim, sedaj najtrdnjše upamo, da bo svit te zmage kmalu obvelal grob njegov!

Kaj je bil pokojni vladar Avstriji, to opisavati ni moja naloga! Dal ji je ustavo ter s tem ustvaril mogočno podlago, na kateri so se vsi narodi duševno in gmotno mogli razviti do nepričakovane višine. Tega napredka udeležiti se je mogel tudi naš slovenski narod, ki se je takorekoč probudil šele pod vladjo Frana Josipa I. Blagoslov cesarjevih besed: »Mir hočem imeti med svojimi narodi!« padel je tudi na pokrajine, kjer prebivajo Slovenci. Iz tega blagoslova pognale so vse tiste pravice, ki jih uživa danes naš narod. Za vse te pravice se ima zahvaliti edino le dobrotljivemu Franu Josipu I. Vse te pravice pa hočemo obdržati kakor slovesno volilo iz zapuščine v Bogu počivajočega vladarja! Zategadelj smo leta 1883 z največjim navdušenjem obhajali praznik 600letnega združenja naše vojvodine s habsburško monarhijo. Še danes gledamo v duhu viteško tedanjo postavo našega Frana Josipa I., katero je Ljubljana z nepopisno radostjo pozdravljala po svojih ulicah. Bil je naš cesar, bil pa je tudi naš vojvod, ki Slovence in ki posebno tudi kranjske kronovine ni nikdar pustil iz svojega očetovskega pogleda!

To se je v prvi vrsti izkazalo v dneh, ko je bil potres razrušil deželno

prestolico — našo belo Ljubljano. Mesto je ležalo v razvalinah; obup je davil prebivalstvo in beda tistih dni je pritiskala na nas s tako silo, da smo skoraj dvomili, če se bo dala Ljubljana znova zgraditi. Tiste dni je prišel med nas Fran Josip I. kot tolažnik in spregovoril je znamenite besede: »Ljubljani se mora pomagati!« Iz teh cesarskih besed izrastla je naša nova Ljubljana, ki je danes čez in čez preprežena s črnimi zastavami in ki danes — kar bodi povedano brez vsake doneče fraze — žaluje ob krsti svojega največjega dobrotnika. Dokler bo stala naša Ljubljana, spomin na Frana Josipa I. ne bo izginil iz nje, in še naših potomcev potomci ga bodo upravičeno slavili za rešitelja tega naša dinastiji vedno zvestega mesta!

Resnična žalost torej vlada med nami in brez pretiravanja lahko trdim, da nas tarejo občutki, kakor bi nam v grob polagali umrlega očeta! Moči zemlje ga nam ne bodo mogle vzeti, tako da bo pred našim duhom stal v tisti vzornosti, v kateri smo ga gledali v dneh, ko nam je delil bogate darove svoje ljubezni in svoje dobrotljivosti.

V drugem pa sem prepričan, da postopamo v duhu Visokopokojnega, če prenesemo udanost in zvestobo na novega našega vladarja, ki bo brez dvojbe nam mil in dober zapovednik v duhu velikega in pravičnega mu prednika Frana Josipa I.

Večni spomin Njega Veličanstvu visokopokojnemu cesarju Franu Josipu I.!

Obenem odrejam, da se o tej seji napravi poseben zapisnik na črnoobrobjenem papirju, katerega bodo podpisali vsi mestni svetniki in ki se potem vloži v mestni arhiv.

Vsi občinski svetniki so govor župana dr. Tavčarja poslušali stoje in ob zaključku zaklicali »Slava!« umrlemu cesarju.

Občinski svet ljubljanski se klanja novemu cesarju.

Podžupan dr. Triller je predlagal, naj se na kabinetno pisarno Njegovega cesarskega kraljevega Apostolskega Veličanstva cesarja Karla I. odda pošto naslednje brzojavke:

V najgloblji žalosti in prehvaležnem spominu zbrani občinski svet stolnega mesta Ljubljane prosi predano, da smo kot verni tolmač vsega prebivalstva ponoviti čutila neomahljive zvestobe do presvetle cesarske hiše ter najpokornejše pozdraviti Njegovo Veličanstvo novega vladarja in gospodarja. Dr. Ivan Tavčar, župan.

Občinski svet je besedilo sprejel z navdušenjem.

Nato se je podala pod vodstvom župana dr. Tavčarja deputacija občinskega sveta, obstoječa iz klubovih načelnikov: Kregarja, Trillerja in Pammerja k deželnemu predsedniku, da mu izrazi najglobljo žalost Ljubljane ob smrti cesarja Frančiška Jožefa I.

Kako je umrl cesar Franc Jožef I.

Cesarjeve zadnje ure.

Dunaj, 22. nov. (K. u.) Zunanji minister baron Burian, je prišel po cesarjevi smrti v njegovo sobo; ob 11. uri ponoči se je drugič pripeljal v Schönbrunn, da izvede kot minister cesarske hiše državni akt o cesarjevi smrti. Cesar Franc Jožef je bil še pozno popoldne v popolni zavesti. Poročalo se mu je še, da so vzele zvezne čete Krajovo, kar ga je zelo razveselilo. V ponedeljek so cesarju naznanili, da mu je sv. oče podelil blagoslov. Cesar sam je zahteval izpovednika in je bil previden.

Kako je umrl cesar Franc Jožef.

Cesar je umrl, kakor se je že poročalo, ob 9. uri 5 minut. Da je položaj resen, se je šele videlo, ko so pričele prihajati v Schönbrunn kočije, v katerih so se pripeljali vsi na Dunaju bivačiji nadvojvodi in nadvojvodinje. Cesarju je na dan smrti po napadu boleznih popoldne nekoliko odleglo, jedel je okoli 4. ure kakao z rižem in nekaj grozdja. Nekaj minut po peti uri je rekel: »Zdaj grem pa leže v posteljo!« V postelji je govoril le nekaj minut z nadvojvodinjo Marijo Valerijo, a pričelo se mu je blesti. Ob 8. uri zvečer je spal, nato je pričel globoko dihati; 5 minut po 9. uri zvečer je umrl.

Dne 20. novembra se je podal cesar preje nego navadno k počitku, dihala so bila še vedno prosta. Le huda mrzlica se je zdela spričo visoke cesarjeve starosti zelo nevarna.

Dne 21. zjutraj je vstal cesar z visoko mrzlico. Čutil se je zelo medlega ter si je dal proti svoji navadi postaviti k mizi naslonjač. Zjutraj je poučeval čaja z dvema rezinama gñati. Ob 8. uri čašo ki-

slega mleka. Za kosilo cesar ni skoro ničesar zaužil. Oslablost cesarjeva je tako naraščala, da je proti 6. uri sam zahteval, da gre v posteljo. Čuti so začeli pešati. Telesni zdravnik dr. Kerzl in profesor Ortner se nista ganila od vladarja. Kljub težkemu stanju so se zdravniki še vedno nagibali k mnenju, da čeravno ni pričakovati ozdravljenja, pa vsaj počasnega dva- do tridnevnega poteka bolezni.

Cesar je mirno ležal na postelji; slišati ni bilo nobenega hropenja, nič težkega dihanja, nobenega boleznega glasu. Cesarjeva hči nadvojvodinja Marija Valerija in vnukinja princezinja Elizabeta Windischgrätz sta ponovno prišli k cesarjevi postelji. Ob 7. uri zvečer sta zdravnika preiskala cesarja, ki je bil v globokem snu. Ko sta zdravnika med 8. in 9. uro znova pristopila k vladarjevi postelji, sta s presenečenjem ustanovila, da je treba žal računati s

skorajšnjim nastopom katastrofe.

Hitro so poslali sela za nadvojvodinjo Marijo Valerijo, ki se je bila odpeljala na kolodvor po hčerko. Dvorni župnik Seidel je podelil vladarju sv. poslednje olje ob navzočnosti članov cesarske družine, ki so jih bili med tem sklicali k smrtni postelji, kakor tudi več članov cesarskega dvora. V Schönbrunnu so se zbrali:

Prestolonaslednik nadvojvoda Karl Franc Jožef z nadvojvodinjo Cito, nadvojvodinja Marija Valerija in njen soprog nadvojvoda Franc Salvator z družino; dalije: nadvojvodinji Marija Terezija in Marija Annunciata, Nadvojvoda Franc Štefan in nadvojvodinja Marija Terezija, nadvojvodinja Izabela z družino, princezinja Elizabeta Liechtenstein in princezinja Elizabeta Windischgrätz. Kasneje sta prispela še nadvojvoda Leopold Salvator in nadvojvodinja Blanka z družino. Člani cesarske hiše in cesarskega dvora so bili zbrani krog umirajočega cesarja v najgloblji žalosti in iskreni molitvi. Nadvojvodinja Valerija in grofica Waldburg — Zeil sta klečali ob cesarjevih nogah.

Počasi, polagoma je

vladar zaspal brez vsakega smrtnega boja.

Ob 9. uri zvečer sta zdravnika ustanovila, da je srce, ki je doživelo toliko viharjev in občutilo toliko ljubezni in gorja, nehalo biti. Ihtenje je napolnilo smrtno sobano in v iskreni molitvi so ostale priče cesarjeve smrti zbrane krog mrtvega cesarja. Mrtvo truplo je ostalo v smrtni sobani do današnjega meglenega jutra.

Cesarjevo truplo počiva na železni postelji spalnice; truplo pokriva do prsi odeja; cvetlice je položila na truplo nadvojvodinja Marija Valerija. Cesarjev obraz je miren. Pred posteljo stoji klečalnik, dvorni župnik Seydl moli pri mrlcu; tudi več redovnic trajno moli pri rajnem cesarju. Člani cesarske hiše, posebno nadvojvodinja Marija Valerija, so prišli dopoldne večkrat molit. Ponoči je prišla komisija urada dvornega mojstra, da določi, kakšen bo pogreb. Če ni rajni cesar v oporoki drugače ukrenil, bodo prepeljali truplo cesarja Franca Jožefa iz Schönbrunn na Dvor; na mrtvaškem odru bo v dorni kapeli; počival bo v cesarski rakvi pri kapucinih pri krsti rajne cesarice Elizabete.

Najstarejši vladar svetovne zgodovine.

Blagopokojni cesar Franc Jožef I. je izmed vseh vladarjev svetovne zgodovine najdlje vladal. Cesar Friderik IV. je vladal 53 let, 6 mesecev, 17 dni, angleška kraljica Viktorija 63 let, 7 mesecev in 2 dneva. — Francoski kralj Ludovik XIV. je sicer po imenu vladal 72 let (1643. do 1715), dejansko je pa vladal le 62 let, ker je bil že s petimi leti kralj in je zanj vladalo varuštvo. Friderik Veliki je vladal 46 let, cesar Viljem I., ki je bil 91 let star, je nosil prusko krono le 30 let, nemški cesar pa je bil 17 let.

Zadnje besede cesarja Franca Jožefa.

Dunaj, 22. novembra. Zadnje cesarjeve besede so bile: »Truden sem!« Uradno se je dognalo, da je povzročila cesarjevo smrt slabost srca. Zdravniki obveščajo, da so se unela vladarju tudi rebra; a ni dognano, če so se rebra unela pred ali vsled vnetja pljuč.

Cesarjeva oporoka.

Dunaj, 22. novembra. Vladarjevo oporoko je včeraj komisija, ki jo je vodil senatni predsednik dr. Seidl, dvignila in izročila vrhovnemu dvornemu mojstru knezu Montenuovo, ki jo je izročil novemu cesarju. Oporoka obsega razna volila. Zadnji dostavek ji je rajni cesar pripisal, ko je umrl nadvojvoda Franc Ferdinand. Glede na pogreb ne določa oporoka ničesar. Novi cesar je zapovedal, naj se pogreb izvede z vsem sijajem, ki ga določa španski ceremoniel.

Cesar na mrtvaškem odru. — Pogreb.

Dunaj, 22. nov. (K. u.) Korespondenca Wilhelm poroča: Dunaj žaluje. Povsod plapolajo črne zastave; s ponosnih palač in z drugih hiš do najmanjše hišice nekdanjih predmestij. Dunaj je postal mesto žalosti,

prave bolesti; črne zastave izražajo le mali del bolesti cesarske prestolice. Vladarjevo truplo leži še na postelji v Schönbrunnu, kjer ga bodo balzamirali in tudi tam položili na mrtvaški oder. Duhovniki ne prestando moliti pri cesarju. V mrtvaški sobi bo danes zvečer tiha pobožnost tistih članov cesarske rodbine, ki bivajo na Dunaju. Cesarjevo truplo bodo najbrže prepeljali iz Schönbrunn v dvorno župno cerkev v ponedeljek 27. t. m. pozno zvečer. V dvorni župni cerkvi bodo cesarjevo truplo položili na mrtvaški oder. V torek 28. in v sredo 29. t. m. se bo smelo občinstvo pokloniti rajnemu cesarju. Dneva in ure, ko se bo preneslo truplo v rakev h kapucinom, še niso določili; najbrže bodo mrlča blagoslovili in položili k večnemu počitku v četrtek, 30. t. m. popoldne. Slovesno bo blagoslovil truplo kardinal nadškof dr. Piffl z veliko asistenco. Po blagoslovljenju bodo položili truplo v cesarsko rakev pri kapucinih.

Sožalje bolgarske vlade.

Sofija, 22. novembra. (Kor. ur.) Ministrski predsednik Radoslavov je poslal zunanjemu ministru baronu Burianu sožalno brzojavko.

Šolska mladina.

Odredbi radi šolske mladine se bodo še izdale. Dan cesarjevega pogreba bo šole prost. V vseh šolah bodo žalne slovesnosti. Šolska mladina se bo udeležila maš zadušnic, ki se bodo brale po vseh cerkvah.

V Cetinju

je smrt cesarja Franca Jožefa vse vžalostila. Črnogorci nič manj ne žalujejo kakor tisti avstrijski vojaki, ki so izgubili svojega vojnega gospoda. Zdaj se je pokazalo, kako je spoštoval črnogorski narod cesarja Franca Jožefa. Dostojanstveniki v Cetinju so se takoj zbrali pod vodstvom metropolita Mitrofan. Podali so se v vladno palačo, kjer so izrazili generalnemu guvernerju sožalje. S solzami v očeh je metropolit z najprišrčnejšimi besedami izjavil svoje in svojih tovarišev sožalje in naglašal, da so cesarja Franca Jožefa kakor povsod tudi v Črnigori visoko spoštovali, ker je bil deželni v dobrih in v resnih časih naklonjen.

Dunajska gledališča

bodo 23. t. m. zopet igrala; v petek bodo zaprta; v soboto in nedeljo bodo zopet predstave. Vojške godbe ne bodo od 22. t. m. do dneva, ko bo zadušnica, in javnih lokalih in pri drugih prilikah, če se ne bo posebej ukazalo, ne bodo svirale. Na Dunaju ne bodo tega dne v mestu godbe svirale, kadar bodo čete korakale. Godba v cerkvah in pri pogrebihi je dovoljena. Vojakom je do preklica prepovedan obisk zabavnih lokalov, tudi gledališča in koncerti so prepovedani. Glavna straža na Dunaju bo korakala brez godbe. Varijeteji bodo zaprti ves čas od jutri do dneva vigilij. Dvorna gledališča so seveda zaprta.

Za V. avstrijsko vojno posojilo.

Vojno imamo in vemo, da zanj treba denarja. Dolga je ta vojna in veliko smo že dali zanjo, izvršili pa tudi naravnost orjaška dela na bojiščih. Sedaj gre za to, da končno zavarujemo uspehe, ki so jih s tolikim junaštvom in požrtvovalnostjo priborile naše čete. Državi moramo dati na razpolago potrebna sredstva, da more tudi v bodoče preskrbovati armado in mornarico z vsem potrebnim, zlasti tudi z zadostnimi bojnimi sredstvi, da v tem oziru ne bo morda kdaj morala takorekoč golih rok stati nasproti izvrstno oboroženim sovražnikom. Pa tudi drugače mora imeti država na razpolago dovolj denarnih sredstev, da more redno izpolnjevati svoje obveznosti. Z eno besedo: Država potrebuje novega vojnega posojila in ni drugega, nego dati ji ga. Saj vsi hočemo, da ostane Avstroogrska prav do sklepa vojne krepka in močna, da bo mogla kot polnovreden činitelj sesti za mirovno mizo. Sicer pa tistim, ki imajo denar, ni treba ravno patriotične velikodušnosti, da ga nalože v V. vojno posojilo. Ugodnosti, ki jih nudi to posojilo so tako znatne, da morejo zadostovati tudi tistim, ki bi radi izbili iz svojega kapitala skrajno mogoči dobiček. Po 7 in 6 od sto na tako varnem mestu je pač lepa kupčija. — Pa tudi čisto majhni »šparovci« si morejo za mnogo let zagotoviti najlepše obrestovanje svojih prihrankov. Dočim se namreč glase 5½ odstotne zakladnice, izplačljive v 5 letih, na najmanj 1000 K, je pa pri 40 letnem 5½ odstotnem amortizacijskem državnem posojilu najnižji znesek 50 K, pri pošti in hranilnici pa celo 25 K. Ta vrednostni papir je tudi zelo primeren kot krstno, godovno, božično darilo itd., ker stane darovalca razmeroma malo, obdarovancu pa ne zagotovi samo dotičnega polnega zneska, marveč vrhu tega tudi vsako leto večjo ali manjšo vsoto obresti. Vsak, kdor le ima denar, ima sedaj najlepšo priliko, da ga varno in plodonosno naloži.

Ob deseletnici S. Gregorčičeve smrti.

Jasno jesensko jutro 24. novembra 1906.

Gorica se je že vzbudila: ulice so oživele. Dijaštvo hiti iz vseh strani proti stari edini gimnaziji, trgovine se odpirajo, kmetje in kmetice iz okolice se ustavljajo tu, tam, prodajajo in kupujejo; od soškega mostu sem škripajo težko naloženi vozovi: Brici vozijo bogati pridelek svoje zemlje — žlahtno rebulo v mesto in na postajo; na Travniku, na eksportnem trgu, na starem pokopališču priprave za bližajoči se sejm sv. Andreja; po strehah žlobudranje škorcev, kakor bi hoteli oponašati veselo razpoloženje ulic.

A kar nakrat dopoldne je vse zastalo.

Iz poslopj so zaplapolale črne zastave.

Ljudje so postajali, gledali, se spraševali: Zakaj? Kdo? Kdaj? Težek in žalosten je bil odgovor:

Gregorčič je umrl.

Poznali so ga iz pesmi, poznali so ga z ulice, poznali iz Rihemberka, z Gradišča: oni duhovnik, sloke postave, srebrnih las, ki je z upogneno glavo zamisljeno stopal po ulici in mu je oko prikrito zažarelo, ko je videl toliko mladine, ki ga je hiteč v šolo pozdravljala — oni duhovnik, pesnik goriške zemlje, kakršnega ni imela dotlej, je zatisnil za vedno oči — goriški slavček je onemel.

Žalost se je polastila src in s solzo v očeh smo brali posebne izdaje goriških listov, ki so nam poročali bridko vest o težki izgubi, ki je zadela z Gregorčičevo smrtjo Goriško in celokupen slovenski narod.

Da, Goriško predvsem. On je bil, ki jo je vredno vpeljal v slovensko slovo. Imeli smo moč pred njim, ki so po svojih močeh delali — a vsem je bila umetnost — oziroma pisanje domača potreba, ki je hodila praktično pot; lepota jim je bila neznana: steza k njej ni bila še udelana. Prišel je Gregorčič, ki je gledal Goriško, kakor nihče pred njim in čudovita lepota naših planin in Vipavska dolina in goriška okolica in morje — vse je vzbudilo v njegovem srcu prisrčen odmev. Kf se je izlil v čudovito zvočne verze, v katerih iščemo zdaj svoje zemlje vsi, ki raztrešeni in razkropljeni v vse vetrove hrepenimo nazaj v deželo solnca in vesolja — na Goriško.

Na Katarinijevem trgu v hiši, ki se je morala pozneje umakniti cestni železnici, je zatisnil Gregorčič oči. In tje so prihajale množice ljudstva, ki je ležal na mrtvaškem odru tako, kakršnega se je videl v sklepnem akordu »Oljke«.

Velika je bila ljubezen, veliko je bilo spoštovanje in nepregledne vrste kropilcev, ki so prišli poslavljati se od velikega pesnika-proroka »Želeč mu večnega pokoja«, so bile kakor romarji iz vseh slovenskih dežel, da ob velikem mrtvecu, ki bo večno živel v srcih, dobijo moči in volje za vse težke čase, ki jih bo prestati, preden priključimo »lepšo zvezdo naših dni.«

26. novembra so zazvonili zvonovi v stolnici, na Travniku, pri sv. Antonu, na Kostonjevi in potem po vsej Soški dolini do Sv. Lovrenca, ki je čakal pod Sv. Duhom svojega znanca.

Velike so bile množice, ki so hodi-le kropit, a ko so se zbrale pred hišo žalosti, je bil prostrani Katarinijev trg nabito poln. Pesem žalostinka se je oglasila — spreved se je začel premikati: takega ni videla še Gorica, ki je bila ta dan, kakor nikdar prej — slovenska!

Zvonili so zvonovi žalostno, kakor bi oživila v solnčnem ozračju zadnja jesenska pesem, da spremila njega, ki jo je do dna doumel v svojih »Predsmrtnicah«.

Spet na Katarinijevem trgu. Iznaš jesenskih gričev gledajo iz dalje visoki vrhovi naših gor, odeti s snegom, kakor bi dvigali tisočletni velikani osile glave, ki bleščijo v solncu.

Voz s krsto je obstal sredi nepregledne množice tam, kjer je čakal drugi, da vsprejme mrtvega pesnika in ga odpelje ob Soči domov.

Mir.

»Nazaj v planinski raj!«

Njegova najljubša pesem se je oglasila. Slišal sem jo takrat, kakor nikdar prej, nikdar pozneje. In kot jaz tisoči in tisoči. Do srca je šla, solznih oči smo ž njo klicali: nikar od tod, nikar! in spraševali: Zakaj nazaj? Znan nam je bil odgovor, a srca, žalostipolna, so le klicala: Ostani!

Voz se je premaknil — glasen jok. Iz Solkana, s Sv. Gore so se oglasili zvonovi. Pesnik se je vračal domov nazaj v planinski raj —

Deset let je šlo. Pri Sv. Lovrencu se dviga nagrobnik »Naš čolniti otmičnik«, na Vrsnem v rodni hiši, ki ni prostorna in bogata in stavlja je umetnik ni — blešči spominska plošča — oboje znak hvalečnosti in ljubezni postavljen 1908. v septembru, v Gorici Simon Gregorčičev dom, namenjen slovenski mladini, na Gradišču spominska plošča, istotako v Rihembergu — a najlepši spomin v goriških srcih.

Deset let je šlo. Vrsno zasledeno in Kobarič, kjer je nastopil Gregorčič in odkoder je pošiljal svoje prve pesmi v svet, Sv. Lovrenc, vedi Bog, kaj je ž njim!, Gorica v razvalinah, Gradišče-pogorišče, v Rihembergu tulijo granate — goriška srca, napolnjena z bridkostjo — trpijo v vseh krajih sveta.

Tako praznujemo 10 letnico svojega največjega moča: cepljeni, ločeni, bičani, tepeni, ko naši so samo grobovi —

In vendar imamo eno upanje — upanje, da se vrnemo v našo Goriško, da ob svojem povratku pozabimo na vse težko ob misli na lepše življenje, ki ga hočemo živeti. In takrat, ko začne novo življenje, se Te spomnimo veliki pevec-prorok! V naši Gorici na Tvojem trgu se bo dvigal spomenik proroškega pevca »Soče«. Mora se dvigniti in pričati svetu vse večne čase slovenstvo Gorice in hrabrost naših junakov, ki so slišali Tvoje besede, se navdušili ob njih in branili slovensko zemljo naši materi Avstriji!

Pri Oršovi napredujemo.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 22. novembra. Uradno se poroča: Craiovo smo po kratkem boju vzeli. Na obeh straneh reke Olt so se Rumuni umaknili dalje nazaj. Severno Campolunga so se vnovič izjalovili vsi napori sovražnika, da bi s srditimi napadi priboril uspehe. Sicer na vzhodni bojni črti nič važnega. Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 22. nov. zvečer. Veliki glavni stan:

Pri Oršovi napredujemo.

Berlin, 22. novembra. Veliki glavni stan:

Jugozahodno od Rige so napadalne skupine nemških črnovojnikov v ruski postojanki brez lastnih izgub ujele 32 mož in zaplenile 2 strojni puški. V ostalem od merja do ovinka Karpatov pri Braševem nobenih večjih bojov.

Severno od Campolunga so se ponovili brezuspešni rumunski napadi proti nemški in avstrijski bojni črti. Ob cesti čez prelaz Rdečega stolpa in v postranskih dolinah Olta smo bojujoč se pridobili na ozemlju. Odpor poraženega sovražnika je bil z bajonetnim napadom hitro zlomljen, nakar so dopoldne od severa, zahoda in vzhoda pruska pehota, eskadroni Nj. Velikanstva kirasirskega polka kraljice kot prve nemške čete vdrle v Craiovo.

Vojna skupina maršala pl. Mackensena.

V Dobrudži blizu obrežja boji prednjih čet. Ob Donavi mestoma artiljerijski ogenj.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

Rusko uradno poročilo.

20. novembra. Zahodno bojišče: Na celi črti običajno streljanje in poizvedovanje.

Rumunsko bojišče. Pri Kimpolungu je bil rumunski napad južno od Dragoslavele brezuspešen. Pri Albesti so Rumuni napredovali v severni smeri, ujeli 100 mož in zaplenili dve strojni puški ter 1 top. Sovražnik je napadel rumunske čete v smeri Olta pri Serbanesti in Presea; ni pa imel uspeha. Napad je bil z ognjem zlomljen. V dolini Jiul se Rumuni pred pritiskom premočnih sil umikajo dalje proti jugu.

Na vlaški nižini.

Ženeva, 22. novembra. (K. u.) »Echo de Paris« poroča o položaju v Rumuniji: Od 15. novembra, ko je sovražnik vzel Garguiju, je prodrl že 40 km naprej. Sedaj je že na vlaški nižini. Pod takimi pogoji je obramba oršovskega odseka vedno težja.

Lugano, 22. novembra. »Corriere della Sera« piše, da je položaj rumunske armade pri Oršovi izredno težaven in bo srečna, če se bo mogla oteti iz te zanjke.

Naše zmagovito prodiranje v Rumunijo. Iz vojnodopisnega stana poročajo 21. t. m.:

Dne 19. t. m. so poročila zavezniških vojnih vodstev končno odstranila velo, s katerim so — že dalj časa zelo redkobesedna — zakrivala vojne operacije na Rumunskem: Naznanila so, da si je južno krilo vojne fronte nadvojvode Karla v bitki pri Targuiu priborilo izhod iz gorovja in da so tudi čete generalnega poročnika pl. Krafft,

ki so prodirale na obeh straneh Alte, dospele do gorske reke. Da pomenjajo ti uspehi važno poglavje v najnovejši razvojni stopnji vojne, izhaja iz dejstva, da so danes dopoldne zavezniki vkorakali v Krajovo.

Dne 20. septembra so bile prešle avstroogrski in nemške čete generalov pl. Falkenhayna in pl. Arza na Sedmograškem k napadu proti roparskemu sovražniku. Moči, ki smo jih imeli tedaj na razpolago, so bile — kar danes lahko povemo — dokaj slabotnejše nego nasproti stoječe rumunske sile. Mimogrede bodi omenjeno, da ne bi bile te moči zadostovale, da bi le samo branile 600 km dolgo sedmograško mejo, pač pa so bile vstanu — v rokah izvrstnih voditeljev — v pokretni vojni tekom treh tednov pognati močnejšega sovražnika s sedmograških tal.

Dne 12. oktobra je prekorčila neka c. in kr. gorska brigada 2240 m visoko sedmograško mejo jugozapadno Braševa. 14. oktobra so prestopile preko vzhodne meje dežele patrulje naše prve konjeniške divizije na sovražna tla. Sedmograška je bila osvobodjena! V drugi polovici oktobra so prekorčile zavezniške čete generala pl. Falkenhayna — dočim je ostal položaj armade pl. Arz, neglede na majhna premikanja, neizpremenjen — greben Transilvanskih alp. Našim gorskim brigadam — po svoji sestavi prava podoba naše raznorodne monarhije — je pripadla naloga, da utarejo pot. Tako je odprla 13. oktobra že imenovana brigada, ki je prodirala jugozapadno od Braševa, za hrbotom predealske postojanke ceste v Campolung. 16. oktobra je vzela neka druga gorska brigada na desnem bregu Olte goro Petrosu, tretja pa je udrila preko 1862 m visoke gore Comarnicu proti Salatrucu, kjer se je morala več dni skoraj na vseh straneh braniti proti sovražniku ter je bila zvezana z nemškimi četami le po ozki gorski stezi.

Teden dni kasneje — dne 23. oktobra, ko je neka honvedna divizija vzela Predeal — so stopili zavezniki tudi v szurduškem ozemlju na rumunsko tla: Izkušene bavorske čete so si skupaj z novostavljeno avstroogrsko skupino priborile pot v sovražno deželo. Medtem so napejnili Rumuni vse sile, da znova pridobijo izgubljeno iniciativo v vodstvu. Napadli so — ne da bi bilo mogoče spoznati kakega enot. načrta — na vseh prelazih s priznanja vredno brabrostjo in zaničevanjem smrti ter brez izbire vedno znova metali skupine čet, ki so bile ravno kje druge postale oroste, v boj. Klici na pomoč so dosegli pri zaveznikih — neglede na izpremembe v vrhovnem poveljstvu rumunske armade — najprej ta uspeh, da so Rusi začetkom novembra nadomestili rumunske čete v odseku zapadno od Ocne. Tudi na ta način pridobljene sile so stopile povečini v boj na severnem Vlaškem. Tri tedne in dlje se je vršila na južnih pobočjih Transilvanskih alp najnapetejša borba. Tu in tam si je znal sovražnik priboriti krajevne uspehe, toda končno so trajno nadvladali zavezniki. Na Schilu se je sprožil plaz s predorom sovražne fronte severovzhodno Targuiju. Ta kraj, ki leži ob izhodu gorovja, je ostal že 16. za našo bojno črto. Dne 18. smo dosegli železniško progo, ki vodi od Verciorove proti zapadu, dne 21. pa Krajovo.

Tudi zavezniške čete bavorskega generala Krafft pl. Delmensingen so medtem opravile dobrošno delo. Višine južno Suici na levem bregu Alute, katere so se včeraj polastile, so 12 km oddaljene od Rimnik Valceje, poleg katere se izliva Aluta v ozemlje vlaškega gričevja. Braševska skupina stoji 12 km severno Sinaije.

Glurgiu izpraznjen.

Curlh, 22. novembra. Glurgiu so morali Rumuni vsled strašnega obstreljevanja z bolgarskega brega popolnoma izprazniti.

Glurgiu leži nasproti Ruščuku ob Donavi, južno od Bukarešta.

Francoze skrbí.

Bern, 22. novembra. »Temps« piše k položaju v Rumuniji: Osrednje sile dosega v Rumuniji uspeh. Rumunija še ni popolnoma poražena. Slabo je zastavila vojsko in tudi Rusi so ji prišli prepočas na pomoč. General Falkenhayn je prenesel napad v Vlaško. Upamo, da bodo rumunske čete pravočasno došle iz Moldave, da rešijo položaj. Če bi bila pa Rumunija v resnici poražena, kdo v Franciji, Angliji, Rusiji ali Italiji bi si upal govoriti o predčasnem miru?

Bern, 22. novembra. (K. u.) »Petit Parisien« piše: Če bi se načrt dvojnega manevra po Mackensenu in Falkenhaynu posrečil, lahko pade Vlaška z Bukareštom vred v roke osrednjih velesil, med tem ko bi se rumunske armade morale umakniti

v Moldavo. Usoda Rumunije je danes odvisna od odpora njenih vojakov.

Ustavljeno rusko prodiranje v Karpatih.

Rotterdam, 22. nov. »Daily Telegraph« poroča iz Petrograda: Po poročilih ruskega generalnega štaba je prodiranje Rusov v Karpatih vsled pomanjkanja dobrih cest ustavljeno.

Pri Bitolju.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 2. novembra. Veliki glavni stan:

Med ohridskim in prespaškim jezerom kakor tudi na bitoljski nižini so prišle prednje entente čete v ozemlje nemško-bolgarskih postojank. Vzhodno od Palove so naši gardni lovci vzeli nazaj neko višino in jo obdržali kljub večim močnim napadom.

Berlin, 22. nov. zvečer. Veliki glavni stan:

Na nemško-bolgarski bojni črti severovzhodno Bitolja so se izjalovili napadi četveropozoruma.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

Bitolj.

Sofija, 21. novembra. (K. u.) »Agence Telegraphique Bulgare« poroča: Žalostno poročilo o padcu Bitolja v Bolgariji ni napravilo vtisa, kakršnega je ententa pričakovala. Javno mnenje je bilo že dlje časa na to pripravljeno. Časopisje je soglasno mnenja, da Francozom in Srbom zavzetje Bitolja ne bo posebno koristilo, kajti za Bitoljem se dviga gorovje, ob katerem si bo vsak sovražnik razbil glavo.

Lugano, 22. novembra. »Corriere della Sera« poroča: Najprej je jutraj ob 8. uri srbiska in francoska konjenica prijezdila v Bitolj, med tem ko so zadnji Bolgari odšli in požigali. Sovražniki so ves v Bitolju ostali vojni material uničili.

Grof Tarnowski odpotoval.

Sofija, 22. novembra. (Kor. ur.) Poslanik grof Tarnowski je danes zapustil Sofijo.

Vojska z Italijo.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 22. novembra. Uradno:

Neizpremenjeno.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

Italijansko uradno poročilo.

Rim, 21. novembra. Uradno: Artiljerijsko delovanje na nekterih odsekih tridentinske in julijske bojne črte. Na Krasu včeraj mali spopadi pehotnih oddelkov. Ujeli smo nekaj mož. V noči na 21. novembra je sovražnik dvakrat napadel naše postojanke na višini kote 126 severno od Volkovnjaka. Bil je obakrat odbit.

Grška.

Izgnani poslaniki.

Rim, 22. novembra. (K. u.) Agencija Stefani poroča iz Aten: Poslaniki osrednjih sil so prosili dvornega maršala, da bi jih kralj sprejel v poslovlilni avdijenci. Izjavili so, da po njihovem mnenju odredba štirispornazuma ne zadene odgovornosti grške vlade ker ni nobeno sovražno dejanje od njene strani.

Grški poslaniki pri osrednjih silah bodo ostali na svojih mestih.

Grški pravosodni minister je odstopil. Njegove posle je začasno prevzel notranji minister.

Boji na zahodu.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 22. nov. zvečer. Veliki glavni stan:

Pri Somme nič važnega.

Prvi generalni kvartirni mojster: pl. Ludendorff.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 22. novembra. Veliki glavni stan:

Megleno vreme je skoro povsod oviralo bojevanje. Južno od prekopa La-Bassee so patrulje anhaltskega pešpolka št. 93 in devinskega pionirskega bataljona št. 4 vdrle v angleške järke, porušile obrambne naprave in privedle nazaj 20 ujetnikov ter 1 strojni puško.

Tudi ob Sommi je bil čez dan artiljerijski ogenj neznaten in se je povečal zvečer le na obeh bregovih Ancre in ob gozdu St. Pierre-Vaast. Napad Angležev severozahodno od Serre se je zrušil v našem obrambnem ognju.

Nemška protiofenziva na zahodu?

Amsterdam, 22. nov. »Petit Parisien« sodi, da pripravljajo Nemci na zahodnem bojišču protiofenzivo.

Poljska armada.

Ruska vlada je objavila protest proti proglasitvi kraljevine Poljske. Listi podarjajo, da Rusija ne bo priznala legaliteto poljske armade.

Angleška bolniška ladja se potopila.

London, 22. novembra. (Kor. ur.) Admiraliteta poroča, da se je angleška bolniška ladja »Britania« (4750 ton) 21. t. m. v kanalu Zeo (Egejsko morje) potopila. 1106 oseb je rešenih, od teh je 28 ranjenih. 56 oseb je utonilo.

Neodvisna Arabija.

Razni listi poročajo, da je ententa proglasila Arabijo za neodvisno državo.

»Deutschland«.

London, 22. novembra. (Kor. ur.) »Reuter«: Trgovski podmorski čoln »Deutschland« je odplul.

Resni nemiri v Turkestanu.

Stockholm, 22. novembra. Resni nemiri v Turkestanu, ki privedejo do prave bitk med ruskim vojaštvom in uporniki, so se razširili tudi na Chivo in Buharo. V Buhari je zadnji čas došlo do resnih spopadov z vojaštvom. V Chivi je ves promet že nekaj tednov prekinjen.

Dnevne novice.

+ Žalna seja kranjskega deželnega odbora. Vsled smrti Njegovega cesarskega in kraljevega Apostolskega Veličanstva se vrši danes ob 4. uri žalna seja deželnega odbora kranjskega.

+ Žalna seja trgovske in obrtniške zbornice za Kranjsko se vrši v soboto, dne 25. novembra 1916, ob 11. uri dopoldne v magistratni dvorani.

+ Zvonjenje ob smrti cesarja Franca Jožefa I. Kn. šk. ordinariat v Ljubljani je odredil, da se zvoni v Ljubljani ob smrti našega vladarja v sredo zvečer po avemariji, četrtek in petek pa opoldne, vselej pol ure z vsemi zvonovi. Zunaj Ljubljane naj se zvoni opoldne skozi tri dni.

+ Češka krščanska akademija. Za katoliško kulturno koncentracijo čeških katoličanov sklicuje poseben odbor, kateremu načeljuje znani praški kanonik dr. Tumpach, ustanovno zborovanje, ki se bo vršilo prihodnjo nedeljo v Pragi. V pozivu je rečeno, da bodo češki katoličani tudi po vojni navezani sami nase in na svojo moč. Zato je treba vse sile češkega katoliškega tabora postaviti v službo verskonarodnih idealov. Zbrati je treba najprvo češke katoliške kulturne delavce v novi »Krščanski akademiji«. Pozdravljamo ta dokaz živahnosti čeških bratov.

+ Dr. Jožef Tumpach umrl. V ponedeljek zvečer je umrl v Pragi češki pisatelj, češki kršč.-soc. organizator in veliki pravi Slovan prelat dr. Jožef Tumpach. Bil je velik prijatelj Slovencev. — »Čech« piše tozadevno: Prelat dr. Tumpach se je pečal že od prvih dijaških let s slovanskimi jeziki. Stal je v trdnem stiku z raznimi kulturnimi in socialnimi vodilnimi slovanskimi delavci. Že v mladih letih je pisal do »Slovanskega Sbornika« Jelinkova in je stal z njim v prijateljskem stiku. V živi prijateljski zvezi je živel — v kolikor vemo — s krakovskim nadškofom Bilczewskim, Gromnickim, z goriškim knez nadškofom dr. Sedejem, s škofi Saričem, Napotnikom, s slovenskim poslancem dr. Krekom, z dr. Grivcem in z drugimi prvimi osebami slovanskega sveta. Slava njegovega spomina!

— Iz Tržiča. Za zasluge, ki so si jih stekli za Rdeči križ, so bili odlikovani od Nj. ces. visokosti nadvojvode Franc Salvatorja: ga. I. d. a. Mally, tovarnarja soproga in podpredsednica podružnice Rdečega križa v Tržiču s srebrno častno svetinjo z vojno dekoracijo, gđ. Zofija Pirc, voditeljica dekliske Marijine družbe, in veletovarnar g. Andrej Gassner s srebrno častno svetinjo. — Slovenska in nemška ljudska šola, ki sta bili zaprti radi ošpic, prične ta s poukom v ponedeljek, dne 27. t. m. — Trški občinski zastop je sklenil soglasno podpisati 15.000 K vojnega posojila.

— Potres so v noči od 20. na 21. t. m. čutili na raznih krajih Kranjske, Z Doba poročajo z dne 21. t. m.: Sinoči ob 11¼ smo čutili dokaj močan potres, ki se je pojavil z zemeljskim bobnenjem, zibanjem in enkratnim močnim sunkom v smeri od severozahoda proti jugovzhodu. — Stob, p. Domžale, 21. t. m.: Danes zjutraj ob ¼ na 1. uro smo čutili precej močan valovit potresni sunek, kateri je šel od jugozapada proti severovzhodu. — Komenda 21. nov.: Po sinočnjem gromenju in bliskanju smo imeli precejšen potres nocoj ob 12. uri 5 minut. — Škofja Loka, 21. novembra: Ob 12. uri 10 minut ponoči močan potres, ki je trajal kake 4 sekunde. Spominjal nas je na potres iz leta 1895. — Devica Marija v Polju, 21. nov.: Danes ob ½. uri popolno čutili smo »D. A. E. Polju precej mo-

čan, nekaj sekund trajajoči potres, združen z podzemeljskim gromenjem. Škode ni opaziti nobene. — Iz Kamnika, 21. nov.: Danes ob 12. uri 10 minut smo čutili precej močan potres, večino prebivalstva se je zbudilo. Škode nobene. Tudi v okolici so čutili isto.

— Domovini na oltar je položil svoje mlado življenje 20letni Anton Zupančič iz Glogovce v boju z verolomnim Lahom dne 30. oktobra. O smrti edinega sina je obvestil v imenu kompanije stariše stotnik ter se prav pohvalno izrazil o junaku, ki se je vselej prostovoljno javil za najtežje poizkuse. Mlademu junaku časten spomin, žalujočima očetu in materi iskreno sožalje!

Smrtna kosa. V Boštanju ob Savi je dne 16. novembra nenadoma umrl Franc Umek, posestnik, cerkveni ključar in prvi odbornik »Hranilnice«, vrl krščanski mož. Pokoj mu večni!

— Imenovan je finančni tajnik dr. Florio Gregorič za ministerialnega podtajnika v finančnem ministrstvu.

— Iz »Dobrodelne pisarne«. Vprašalne dopisnice. Te dni smo razposlali mnogim, ki iščejo v vojski se nahajajoče sorodnike, in jih že več časa pogrešajo, takozvane vprašalne dopisnice. Vprašanja, stavljenaa na teh dopisnicah, naj stranke vestno izpolnijo in odgovarjajo nanje kolikor mogoče točno in zanesljivo. Ker se je delo poizvedovanja v sled po vojni nastalih razmer precej otežilo, morajo poizvedovalni uradi izprašati iščočee stranke v vseh podrobnostih zadevajočih pogrešane, da morejo z večjo gotovostjo in z boljšim uspehom izvrševati svojo težavno nalogo. — »Dobrodelna pisarna«, ki je razun pisarne »Rdečega križa« ob enem poizvedovalni urad za pogrešane vojake na Kranjskem, se je živo zavzela za to stvar in gre sočutno na roko prizadetim, da jim bo čimprej mogoče izvedeti za usodo pogrešanih. Kdor je torej v vojni izgubil svojca in ne ve zanj, obrne naj se na našo pisarno. Opomniti pa moramo, da naj nikdo ne obupa, ako pogrešani že več mesecev, da tudi več ko eno ali dve leti ni pisal. Vedeti je treba prvič, da nikogar pred potekom treh mesecev ni smatrati za pogrešanega ali izgubljenega in drugič da so prišli mnogi vojniki ob najrazličnejših odnosajih v vjetništvo, in da se bodo nekateri teh odnosajev pojasnil šele po vojni, — da celo več mesecev po vojni. — Vsim onim, ki iščejo pomoči pri »Dobrodelni pisarni«, polagamo na srce, da ostanejo v stiku z nami. Zaradi tega jih tudi prosimo, naj nam o uspehu ali neuspehu raznih prošenj, ki jim jih napravi pisarna, takoj ko dobijo od dotičnih oblasti odgovor, poročajo, za kar zadostuje navadna dopisnica.

— **Izkopine v Kokri.** Pri zidanju oklepnega zidu pri vili g. dr. E. Globočnika so izkopali 2 metra pod površino benečanske novce in 4 metre pod površjem lončene rimske svetilke.

— **Umrl** je v Mariboru bivši veletržec g. J. Lupini.

— **Učiteljski žepni zapisnik** se dobiva v Katol. Bukvarni po 2 K 50 v. s katalogom in po 2 K 20 v. brez kataloga. — Knjižnica je jako lična in po vsebini zelo priporočljiva ne le za učiteljsvo, ampak za vse prijatelje šole.

Vladarji pri pogrebu cesarja Franca Jožeta I.

Dunaj, 22. novembra. Cesar Viljem bo prišel v sredo na Dunaj. Pričakujejo tudi bavarskega kralja in vse bavorske prince, predvsem cesarjevega zeta maršala princa Leopolda. Pričakujejo tudi württemberskega, saškega in bolgarskega kralja. Prostore na dvoru jim že pripravljajo.

V seji posvela škofov.

je govoril predsednik kardinal Skrbensky rajnemu vladarju glnljivo žalnico; v znak žalosti se je zaključila seja.

Ljubljanske novice.

Ij **Ob desetletnici smrti pesnika Simona Gregorčiča** se bo pela slovesna zadušnica v trnovski župni cerkvi jutri 24. t. m. ob 8. uri zjutraj. Ob tej priliki se bode izvajalo: Requiem v D moll op. 5 od Adalbert Rihovsky in Libera od Abbeta Max Stadler arrang. od Julija Polzer. Oboje s spremljevanjem instrumentov.

Ij **Za umrlega učitelja deželne trgovske šole g. Karola Javoršek** bo v soboto o polu šestih zjutraj črna peta maša v cerkvi presv. Srca Jez., kjer je rajni kot pevovodja in organist več let služboval.

Ij **Vložitev hišnih in stanovalskih listov.** Hišne posestnike našega mesta se opozarja, da je rok za vložitev hišnih in stanovalskih izkazov že 31. ok-

tobra 1916 potekel in se jim torej priporoča, te izkaze takoj pri davčni administraciji Breg št. 6, II. nadstropje, vrata 9, oddati.

Ij **Zadruga mesarjev in prekajevalcev v Ljubljani** naznanja slav. občinstvu, da so mesarji primorani oddajati loj že na klavnici za vojaško upravo. Ne morejo ga tedaj oddajati tudi svojim odjemalcem.

Ij **Krušne in sladkorne karte.** Za 84. in 85. krušni teden, to je za dobo od 26. novembra do vstetega 9. decembra t. l., in pa za 10. sladkorni mesec, to je za dobo od 26. novembra do vstetega 23. decembra t. l. se bodo pri vseh desetih komisijah dajale krušne in sladkorne karte v petek, dne 24. novembra t. l., od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldne. Kdor je do teh kart upravičen, naj se prijavi pred svojo komisijo pravočasno. Če brez tehtnega razloga zamudi, njegova pravica zapade.

Ij **Oddaja krušnih izkaznic pekorn in prodajalcem kruha.** Nove krušne izkaznice, ki jih dobe stranke pri komisijah, založe lahko pekorn in prodajalcem kruha že v petek in soboto. Drenjati pa ni potreba, ker se oddajajo karte lahko tudi v nedeljo in ponedeljek. Na nova potrdila pekorn in prodajalcev kruha pa sedobi kruh šele v nedeljo.

Ij **Umrl** so v Ljubljani: Ivan Mrakič, v sili krščen sin sedlarja, poldruge uro. — Hedvika Lutman, žena poštnega sluga, 34 let.

Ij **Obesil** se je delavec Franc Snoj. Svoj čas je bil dalje časa v Ameriki.

Ij **Izgubila** se je v nedeljo zvečer na poti od deželnega gledišča do Resljeve ceste črna ženska torbica vsebujoča denar in bilježnico; ker so bilješke važne, naj blagovoli pošten najditelj isto vrniti proti primerni nagradi I. Pahor, Čopova cesta 19, II. nadstr., desno.

Primorske novice.

Važno za begunce. Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani naznanja, da so prošnje za bivanje na Kranjskem od preklica kolk a proste. Toliko na znanje, da ne bo nepotrebnih stroškov. Od »Posredovalnice za goriške begunce v Ljubljani«.

Goriški deželni odbor je odpustil na 14dnevno odpoved 22 dnevničarjev (diurnistov). Nekaj jih je takih, ki so deželi že 9 let plačevali pokojnino. Precej jih je pri vojakih in imajo družine z otroci. Razun tega je vpokojil še dva, odpustil tudi dva pomožna uradnika.

Promocija. V ponedeljek 20. t. m. je bil na češki univerzi v Prahi promoviran za doktorja prava o. Josip Kernev, avskultant pri c. kr. okrajni sodnji v Trstu.

Javne kuhinje v Trstu so se dobro obnesle. Kosilo stane 40 v., večerja 30 v. Pri vsaki jedi je kos polente. Marsikdo se jo bo šele zdaj navadil. Ljudje se še vedno vpisujejo, in če bo zima pritisnila tudi na gospodarski položaj prebivalstva, bo ves srednji stan Trsta v javnih kuhinjah na prehrani. Hrana je okusna in dobra ter za želodec poštenega kristjana zadostna.

Bernarda Rijavec iz Šempasa pri Gorici št. 128 naj se zglaš pri »Posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani«, Dunajska cesta 38, kjer dobi dopisnico od soproga, ki je v ruskem ujetništvu.

Poročil se je v Trstu g. Andrijan Baretto z gđ. Marijo Martinuzzijevo od Sv. Ivana.

Naznanilo beguncem, ki iščejo stanovanj. Podpisani razpolagam s precejšnjim številom stanovanj, katera sem preskrbel na Slovenskem Štajerskem. Povsod poleg stanovanj se dobe tudi zemljišča za lastno pridelovanje. Pozivljam vse one, ki so v ozadju kot pribežniki, naj se naznanijo na moj naslov. Vsaka družina naj naznani, ali se hoče takoj preseliti, ali hoče in more počakati spomladi. Dosedaj je največ stanovanj v Dravski dolini nad Mariborom. Naši ljudje si morejo tam dobiti dela pri kmetih ali drugih podjetjih. Grade tam električne naprave, so velika lesna podjetja ter druge tovarne. Delavci iz teh družin, ki se tam nasele, dobe delo pri teh podjetjih in živijo. Za živila drugih se dobe listki. Živila se kakor povsod težko dobe, zato je naj vsakdo vzame s seboj kar more. Za prihodnje pa naj si preskrbi sam, da kolikor mogoče pridelava (krompir, fižol, ječmen). Kdor ima kravo, naj jo vzame s seboj, lažje se dobi seno kot mleko. Svarim družine, naj ne hodijo od tam, kjer so, na priporočila vojakov, ki jih pošljejo na svoj dom. Sam sem prepričan na Kranjskem in Štajerskem, da takšni večinoma slabo nate. Vojak, ki sam občuti vojske gorje, ima dobro voljo in srce, gre tudi iz hvaležnosti, ki jo ima do našega ljudstva, pri katerem je užival nad leto dni gostoljubnost ter se čutil domačega. Njegovi svojci pa ne vedo tega, ker sami niso nič skusili, zato je navadno mislijo drugače ter se ne brigajo za nesreče drugih. Za stanovanja in zemljišča v glavnem še ni pogojeno. Lastniki so povsod obveščeni, da se po-

gode s strankami, ko pridejo. Povsod se je pogoditi določeno, toliko plačam jaz tebi, toliko ti meni, če pri tebi delam, malo ali dosti, pa določeno. O vsem tem so lastniki že obveščeni. Stanovanja so povsod posebej in ne v družini. — Imamo dosedaj dovolj vzgledov, da v družini pri drugih ni nič. Povsod samo pritožbe. Gospodarji in najemniki tožijo, da se jim godi krivica. Priporočam pa, da družine delajo za enako plačo ali odškodnino v prvi vrsti pri gospodarju, od katerega imajo hišo ali zemljo v najemu. Priporočam pa povsod potrpljenja in vljudnega obnašanja z domačini. Res, kdor je bil 14 mesecev v vojski, gotovo nima svojih živcev v redu. Pa vendar izmed vseh grozot, ki smo jih prestali in iz njihujšega zla, ki nas je moglo zadeti, nam je iskati vendar najlozjega izhoda, ki je mogoč. Na moj naslov se lahko obrnejo tudi boljše družine ali posamezniki, na razpolago je več gospodarskih stanovanj, glede preselitve in tudi oni, ki si hočejo odposlati opravo, duhovni, uradniki in si plačevati stanovanje za slučaj sile. Piše se: Tacen, pošta št. Vid nad Ljubljano. — Kdor pride osebno, se vozi na postajo Vižmarje pri Ljubljani. — Ivan Mrmolija, zaupnik dunajskega odbora za begunce z juga.

Umrl je na Občinah gospa Julijana Krassnigg.

Slanino dobe Tržačani na izkaznice (po 9 K 60 vin. kg) do 25. t. m., in sicer le 6 dkg in ne 10 dkg, kakor izkazuje nazkaznica.

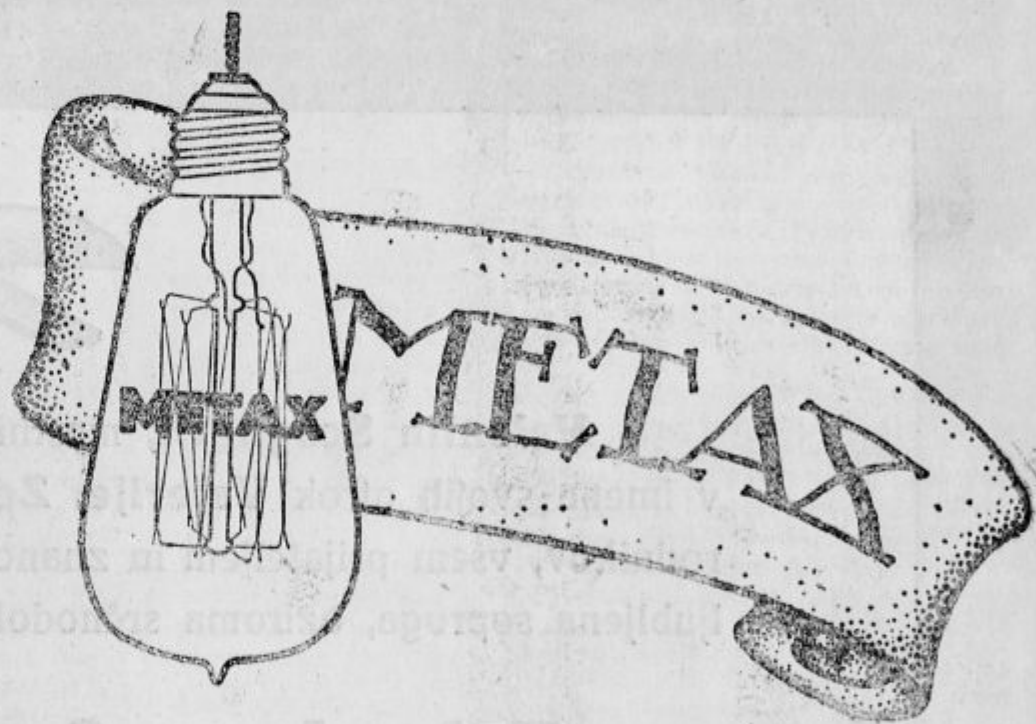
Iz ruskega ujetništva se oglašajo: PeterGorjup, Anton Grosar, Ivan Paglovec iz Čepovana; Mohor Mozetič iz Renč; Anton Žigante iz Rakitoviča v Istri. Vsi se nahajajo v Besarabski guberniji, gorod Benderi, gorodska uprava, Rusija.

Orjaški sodi na tržaških trgih z ono »acqua bevibile« še vedno stoje na svojih prostorih, dasi so zapечатeni in brez pomena, izven če se kaki merodajni osebi dopade gledati samolaški napis.

500K

Vam plačam, ako Vaših karjih očes, bradavic in trde kože, tekem 3 dni s korenino in brez bolečin ne odpravi.

Cena ločka z jamstvenim pismom K 150, 3 lončki K 4—, 6 lončkov K 650. Stotine zahvalnic in priznanj. Kerneny, Kaschau (Kassa) I., poštni predal 12/42 Ograko. 2631

Št. 7054/Mob.
Mag. št. 1428/Mob.

Razglas.

C. in kr. 5. armadno poveljstvo (stan. odd.) jemlje civilne delavce, ki se prostovoljno zglase, v službo.

Zglašiti se imajo 1., 10. in 20. vsakega meseca pri c. in kr. etapnem poveljstvu v Ljubljani, Škofji loki ali na Jesenicah,

Od profesoristov pridejo vpoštev: zidarji-delavci (zidarji, tesarji), drvarji, žagarski delavci, dninarji (podajači).

Plačilo:

Na dan dobijo: zidarski delavci (zidarji, tesarji) 9 K 40 v, drvarji in žagarski delavci 6 K 20 v, dninarji podajači 5 K 20 v.

Vrhu tega imajo delavci ugodnost, da si lahko nabavijo blago za prehrano pri vojaških zalogah. Ako žele hrano, kot jo ima vojaško moštvo, velja ista dnevno 2 K 76 v.

Ako zbole, imajo pravico do brezplačnega vsprejemaa v sanitetni zavod armadnega okrožja.

Vse pristojbine, do katerih imajo te osebe po prilogi 2 Razgl. št. 92 / J. No. 24.830 / pravico, se jim izplačujejo pri delavskih oddelkih od dneva naprej, ko dospejo na osebno zbiralno mesto.

C. in kr. etapna poveljstva skrbje za to, da se pripravljajoči odpravijo brezplačno v Ljubljani k osebemu zbiralnemu mestu, kjer se jim nadaljna vporaba odkaže.

Načeloma se teh delavcev ne vporablja v omočju ognja.

Mesni magistrat v Ljubljani

novembra 1916.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanem prežalostno vest, da je Vsemogočni poklical našo ljubljenko

Veroniko

v nežni starosti 3 let med nebeške krilatce.

Pogreb se vrši jutri ob 2. uri popoldne iz hiše žalosti Stari trg 1. na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 23. nov. 1916.

Zalujoča rodbina

Olup.

Prazne ureče

vsake vrste in v vsaki množini kupi in plača po najvišjih cenah trgovska firma **J. KUŠLAN, Kranj, Gorenjsko.** — Istotam se kupujejo po najvišjih dnevnih cenah

suhe gobe.

2383

Gospodična

v starosti okoli 30 let dobi ugodno mesto kot vzgojiteljica otrok v boljši družini na deželi. Ob enem bi tudi pomagala pri županskem tajništvu. Pogoj znanje nemščine. — Begunke imajo prednost. Odgovor na »Dobrodelno pisarno« v Ljubljani Kolodvorska ulica št. 35. 2764

Ravnokar došla večja partija

mila za pranje

dobro blago, v zabojih a ca 60 kg, katero oddaja po primerno nizkih cenah trdka

A. Kušlan,

Ljubljana, Karlovška cesta 15.

Kranjska deželna banka

sprejema prijave na

peto 5 $\frac{1}{2}$ % avstrijsko vojno posojilo

po originalnih pogojih:

I. 40 letno 5% amortizacijsko državno posojilo, za K 100 nominale

92 kron.

II. 5% dne 1. junija 1922 povračljivi državnozakladni listi v zneskih najmanj po K 1.000, za K 100 nominale

96 kron.

V svrhu podpisovanja vojnega posojila daje banka hipotekarna in komunalna posojila.

Praktično izvežbani

organist in občinski tajnik

želi premeniti službo. Naslov pove upravnistvo tega lista pod št. 2762.

Mešana krma za kokoši

se dobi pri »Deželnemu mestu za krmila« (Turjaški trg 3) po 58 h kg v množinah od 10 kg naprej.

Baden pri Dunaju **Sanatorij Gutenbrunn**

izikal. - dietet. zdravilišče I. vrste. — Šef zdravnika: Dr. von Aufsehnalter, kais. Rat Dr. Podzahradschy.

Lepo posestvo

na Gorenjskem z gostilniško obrtjo in lepim vrtom ter drugimi pritiskinami, kakor tudi s sobami za tujce in vso opremo, se prodaja. Kje, pove upravnistvo tega lista pod št. 2700.

Na znanje!

Sieherl Josip, organist, Ribnica. V zalogi so sledeče skladbe:

1. 6 mašnih za mašan -bor, partitura K 120, glasovi A 30 vin.
2. Božične pesmi, partitura 1 K 20 vin., glasovi A 30 vin.
3. Postne in misijonske, partitura 2 K 30 vin., glasovi A 40 vin.
4. 25 Marijinih, partitura 2 K, glasovi A 30 vin.
5. Lavretanske litanije (Semeniške), partit. 30 v.
6. Litanije sv. Jožefa, partitura 20 vin.
7. Trije moški zbori, partitura 30 vin.

Naroča se po donosnici pri založatelju, ki pošilja po povzetju poštne prosto. 2732

Odda se s 1. decembrom

gostilna

v najem. — Ponudbe sprejema uprava lista pod »Gostilna 2697a. — Priložiti je znamko za 15 vin.

Dva dobro izurjena

čevljarska pomočnika

sprejme takoj v tr. delo **Franc Lamovšek**, čevljarski mojster, Ljubljana, Tržaška cesta 5.

Zahvala.

Za vse ljubeznive dokaze srčnega sočutja povodom prebriske izgube našega predragega 2752

MILAN-a DRAHSLER

vodja Ljublj. kred. banke podružnica Celovec

za številno spremstvo blagopokojnega k zadnjemu počitku, za krasne vence ter za ginjačo petje »Glasbene Matice«, izrekamo vsem najiskrenejšo zahvalo.

Rodbina Drahsler.

ZAHVALA.

Za vse povodom britke izgube našega nepozabnega sina, brata, strica in nečaka, gospoda

Antona Lazarja

nam izkazano srčno sočutje kakor tudi za udeležbo maše-pomrtnice izrekamo vsem našo iskreno zahvalo.

Breginj-Ljubljana, 23. novembra 1916.

Zalujoči rodbini **Lazar in Gerčar.**

Valentin Scagnetti, mestni stavbenik in tovarnar, naznanja v svojem, v imenu svojih otrok **Valerije, Zdravkote in Romana** ter vseh ostalih sorodnikov, vsem prijateljem in znanecem pretresljivo vest, da je njegova iskreno ljubljena soproga, oziroma srčnodobra mati, teta in svakinja, gospa

Vekoslava Scagnetti roj. Štrukelj

dne 22. novembra 1916 ob 2. uri popoldne po dolgem, mukapolnem trpljenju, previdena s tolažili sv. vere bogu vdano preminula.

Pogreb nepozabne rajnice se vrši v petek dne 24. novembra 1916 ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti Šelenburgova ulica št. 6 na pokopališče k Sv. Križu, kjer se položi truplo blage pokojnice v rodbinski grobnici k večnemu počitku.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v več cerkvah.

V Ljubljani, dne 22. novembra 1916.

2763

Brez posebnega obvestila.

Mestni pogrebni zavod.